

Miłosz KOŚCIELNIAK-MARSZAŁ*

Jakie przepisy procesowe należy stosować w postępowaniu prowadzonym na podstawie art. 33 ust. 6 ustawy Prawo łowieckie

Zgodnie z art. 33 ust 6 Prawa łowieckiego w sprawach utraty członkostwa w kole łowieckim, nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim po wyczerpaniu postępowania wewnątrzorganizacyjnego albo od orzeczeń i postanowień kończących postępowanie dyscyplinarne stronom postępowania przysługuje, w terminie 14 dni od otrzymania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie, odwołanie do sądu okręgowego, z zastrzeżeniem art. 42da ust. 3 (dot. odpowiedzialności za naruszenie zasad selekcji osobniczej samców łośi, jeleni, danieli, saren i muflonów). Od orzeczenia sądu okręgowego kasacja nie przysługuje.

Aktualne brzmienie przywołanego przepisu nadane zostało ustawą o zmianie ustawy – Prawo łowieckie z dnia 12 grudnia 2013 r.¹, którą uchwalono w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 listopada 2012 r., sygn. K 21/11, stwierdzającym niekonstytucyjność poprzedniej wersji art. 33 ust. 6 Prawa łowieckiego. W uzasadnieniu tego orzeczenia Trybunał, odnosząc się do postępowania dyscyplinarnego w PZŁ, wyjaśnił, że zakwestionowany przepis ogranicza prawo do sądu przedmiotowo (bo kontroli sądowej mogły być poddane tylko niektóre rozstrzygnięcia organów dyscyplinarnych PZŁ), a nadto przez to, że przyznaje je dopiero po wyczerpaniu postępowania wewnątrzorganizacyjnego. W konkluzji Trybunał zaznaczył, że realizując zawarte w wyroku wskazania, ustawodawca powinien uregulować w prawie łowieckim: pojęcie łowieckiego deliktu dyscyplinarnego, katalog sankcji dyscyplinarnych, organy prowadzące postępowanie dyscyplinarne oraz przynajmniej ogólne zasady tego postępowania. Decydując, jakie przewinienia podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej oraz jakie sankcje mogą być wymierzone przez PZŁ w ramach postępowania dyscyplinarnego, poprzez określenie katalogu spraw wewnątrzorganizacyjnych sam miał niejako wyznaczyć zakres spraw podlegających kog-

* Zakład Postępowania Karnego, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytet Opolski, e-mail: kancelaria@adwokatmilosz.pl.

¹ Dz.U. z 2014 r., poz. 228.

nicji sądowej, z zastrzeżeniem, że spod tej kontroli nie mogą zostać wyłączone dolegliwości dotyczące przynależności do związku czy kół łowieckich, możliwości pełnienia w nich funkcji organizacyjnych, prawa do wykonywania polowania czy też sprawy naruszenia praw osobistych i majątkowych członków PZŁ.

Stosunkowo proste, wydawałoby się, zadanie w praktyce nastęrczyło wielu trudności. Na przeszkodzie stanął przede wszystkim charakter prawny Polskiego Związku Łowieckiego, który organizacyjnie nawiązuje tradycjami do okresu dwudziestolecia międzywojennego. W ślad za zmianami ustrojowymi, jakie nastąpiły po drugiej wojnie światowej, związek konsekwentnie umacniał swoją pozycję, ewoluując z dobrowolnego stowarzyszenia powołanego w celu reprezentacji interesów zrzeszających się w nim myśliwych do rangi organizacji spełniającej powierzone ustawą zadania z zakresu administracji publicznej, do której przynależność stała się warunkiem uzyskania uprawnień łowieckich.

Chociaż Polski Związek Łowiecki pozostaje obecnie organizacją typu zrzeszeniowego (korporacyjnego), to nie jest klasyfikowany jako stowarzyszenie. Pogląd ten, powszechny w piśmiennictwie², potwierdza treść art. 35a ust. 2 Prawa łowieckiego, zgodnie z którym przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach stosuje się do PZŁ jedynie w zakresie dotyczącym nadzoru nad jego działalnością, i to tylko odpowiednio, a także treść art. 7 ust. 1 pkt 1 Prawa o stowarzyszeniach, zgodnie z którym jego przepisom nie podlegają organizacje społeczne działające na podstawie odrębnych ustaw. Z drugiej strony, ze względu na spektrum ustawowo określonych zadań w sferze prawa publicznego PZŁ zbliża się do podmiotu wykonującego zadania z zakresu administracji publicznej, funkcjonalnie mieszczącego się w jej strukturze. Jego charakterystyka nie ogranicza się jednak do przymusowego zrzeszenia osób chcących polować, gdyż związek wykonuje również szereg innych obowiązków związanych z administrowaniem sprawami łowiectwa, dbaniem o zachowanie historycznych wartości kultury materialnej i duchowej łowiectwa, organizowaniem szkoleń, ustalaniem zasad deontologii zawodowej myśliwych oraz egzekwowaniem ich w postępowaniu dyscyplinarnym, współpracą z organami administracji rządowej oraz wykonywaniem zdań zleconych. Wszystko to prowadzi do wniosku, że status Polskiego Związku Łowieckiego w polskiej administracji publicznej nie pozwala zakwalifikować go jako „stowarzyszenia, ruchu obywatelskiego lub innego dobrowolnego stowarzyszenia lub fundacji”, o których mowa w art. 12 Konstytucji³. W nauce prawa administracyjnego podmioty takie określa się jako zdecentralizowane formy administracji publicznej albo

² Zob. J. Broł, *Prawo o stowarzyszeniach z komentarzem oraz przepisami wykonawczymi i związkowymi*, Zielona Góra 1994, s. 21; W. Radecki, *Prawo łowieckie. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 156; J. Skocka, J. Szczepański, *Prawo łowieckie. Komentarz*, Warszawa 1998; P. Suski, *Stowarzyszenia w prawie polskim*, Warszawa 2002, s. 37; por. jednak: T. Müller, Z. Zwolak, *Prawo łowieckie z komentarzem oraz przepisami wykonawczymi i związkowymi*, Warszawa 2008, s. 100.

³ Na temat charakteru prawnego Polskiego Związku Łowieckiego zob. H. Izdebski, *Fundacje i stowarzyszenia*, Warszawa 1998, s. 97; A. Kidyba, *Ustawa o fundacjach. Prawo o stowarzyszeniach*, Warszawa 1997, s. 63; *idem*, *Prawo handlowe*, Warszawa 2001, s. 579; P. Sarnecki, *Prawo o stowarzyszeniach. Komentarz*, Warszawa 2007, s. 37–38.

podmioty wykonujące zadania zlecone z zakresu administracji publicznej. Ich instytucjonalną cechą jest m.in. prywatnoprawna forma organizacyjna, ustawowe podstawy prawne działania oraz włączenie w wykonywanie zadań publicznych, które leżą w polu odpowiedzialności państwa. W świetle unormowań Konstytucji Polski Związek Łowiecki zdaje się spełniać kryteria samorządu osób fizycznych i prawnych, które prowadzą gospodarkę łowiecką poprzez hodowlę i pozyskiwanie zwierzyny oraz działają na rzecz jej ochrony poprzez regulację liczebności populacji zwierząt łownych, o którym mowa w art. 17 ust. 2 Konstytucji, wykonującego na zasadzie wyłączności zadania publiczne, na podstawie i w zgodzie z przepisami ustawy⁴.

Nie do końca jednoznaczny status prawny Polskiego Związku Łowieckiego spowodował, że w ciągu ponad dwuletniego okresu, jaki ustawodawca potrzebował dla zrealizowania wytycznych Trybunału Konstytucyjnego, rozważane były różne rozwiązania – począwszy od całkowitej rezygnacji z pionu dyscyplinarnego w PZŁ przy typizacji najpoważniejszych naruszeń dyscypliny na polowaniach jako wykroczeń, aż po zupełnie nowy model funkcjonowania postępowania dyscyplinarnego wobec myśliwych. Ostatecznie uchwalono jednak nowelizację, która w zasadniczej części stanowiła powtórzenie zapisów znajdujących się poprzednio w aktach wewnętrznych PZŁ. W istotny sposób zmieniono przy tym dyspozycję art. 33 ust. 6 Prawa łowieckiego i wzorując się na art. 75 ma ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, przewidziano, że w sprawach utraty członkostwa w kole łowieckim, nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim po wyczerpaniu postępowania wewnątrzorganizacyjnego albo od orzeczeń i postanowień kończących postępowanie dyscyplinarne stronom postępowania przysługuje, w terminie 14 dni od otrzymania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie, odwołanie do sądu okręgowego, od orzeczenia którego nie przysługuje kasacja.

Brzmienie powyższego stało się przedmiotem licznych sporów interpretacyjnych⁵, rodząc wątpliwości co do tego, czy ustawodawca w pełni zrealizował wytyczne Trybunału Konstytucyjnego, który jako jedną z przyczyn stwierdzenia niekonstytucyjności poprzedniej regulacji wskazał ograniczenie przez nią prawa do sądu przez to, że gwarantowała drogę sądową dopiero po wyczerpaniu postępowania wewnątrzorganizacyjnego, które to rozwiązanie zostało w istocie powtórzone w noweli. Nie jest to jedyny zarzut w stosunku do art. 33 ust 6 Prawa łowieckiego. Zauważyć bowiem trzeba, że pojęciem przewinięcia łowieckiego, za które członek Polskiego Związku Łowieckiego będący osobą fizyczną podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej, zdefiniowano m.in. naruszenie aktów wykonawczych wydanych na podstawie ustawy Prawo łowieckie (art. 35b ust. 1 pkt 1 *in fine*), jak również naruszenie statutu lub innych

⁴ P. Radziejewicz, *W sprawie zgodności przepisów ustawy Prawo łowieckie z Konstytucją. Opinia prawna*, „Zeszyty Prawnicze BSiE” 2004, nr 4.

⁵ Zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2016 r., sygn. I KZP 22/15, „Orzecnictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Wojskowa” 2016, nr 6, poz. 35, s. 1; uchwały Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2016 r., sygn. III CZP 45/16 oraz III CZP 46/16, „Biuletyn Sądu Najwyższego” 2016, nr 9; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2017 r., sygn. IV CZ 102/16, Legalis.

uchwał organów Polskiego Związku Łowieckiego (art. 35b ust. 1 pkt 2). Tymczasem w świetle konstytucyjnego podziału materii pomiędzy ustawy a akty niższego rzędu podstawowe elementy zarówno czynu, jak i kary muszą być określone w samej ustawie, a nie mogą być – w sposób blankietowy – pozostawione do unormowania w akcie wykonawczym czy pełniącej w tym przypadku podobną funkcję regulacji wewnątrzorganizacyjnej. Warto podkreślić, że powyższe konstytucyjne wymagania pod adresem przepisów karnych należy odnosić do wszystkich przepisów o charakterze represyjnym (sankcjonująco-dyscyplinującym), a więc tych, których celem jest poddanie obywatela jakiejś formie ukarania czy jakiejś sankcji⁶.

Abstrahując od powyższej kwestii, trzeba zwrócić uwagę, że art. 33 ust. 6 Prawa łowieckiego nie odwołuje się wyłącznie do zagadnień związanych z odpowiedzialnością dyscyplinarną, ale dotyczy również wszystkich spraw z zakresu utraty członkostwa w kole łowieckim, nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim. Oznacza to, że w jego dyspozycji mamy do czynienia z przemieszaniem dwóch zupełnie różnych kategorii spraw, przy równoczesnym uzupełnieniu systemu środków zaskarżenia o bliżej niesprecyzowany instrument w postaci „odwołania”, którego wniesienie ma inicjować kontrolę sądową.

Pierwszym z nich jest stosunek członkostwa w Polskim Związku Łowieckim, która to organizacja jest związkiem utworzonym ustawą przez państwo i wykonującym z jego woli zadania należące do państwa, w szczególności w zakresie ochrony środowiska oraz prowadzenia gospodarki łowieckiej, wykazującym istotne cechy samorządu, o którym mowa w art. 17 ust. 2 Konstytucji RP⁷. Zarówno Polski Związek Łowiecki, jak i poszczególne koła łowieckie tworzące podstawowe ogniwa organizacyjne tego związku należą do osób prawnych typu zrzeszeniowego, tzn. grupującego określone grono osób fizycznych dla podejmowania aktywności przewidzianej w statucie. Ma to istotne znaczenie dla określenia charakteru prawnego więzi prawnej łączącej członka z Polskim Związkiem Łowieckim i kołem łowieckim. Chodzi tu o stosunek zrzeszeniowy (korporacyjny) o cechach stosunku cywilnoprawnego, członkostwo w Polskim Związku Łowieckim i w kole łowieckim jest bowiem dobrowolne i wymaga oświadczenia obu stron. Sposób nawiązania członkostwa pozwala uznać je za zdarzenie cywilnoprawne prowadzące do powstania prawa podmiotowego, z którego mogą wynikać jednostkowe – majątkowe i niemajątkowe – uprawnienia członka, w związku z czym żądanie przed sądem powszechnym ochrony członkostwa może być uznane za sprawę cywilną⁸.

Drugi – to stosunek noszący znamiona charakteru karnoprosesowego, w przypadku którego postępowanie przed sądem powszechnym prowadzone

⁶ Zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 listopada 2003 r., SK 22/2002, „Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego Zbiór Urzędowy” 2003, nr 9A, poz. 97.

⁷ Zob. uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 listopada 2012 r., K 21/11, Dz.U. z 2012 r., poz. 1281.

⁸ Zob. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 2005 r., III CZP 75/04, „Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Cywilna” 2005, nr 11, poz. 188 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2007 r., II CSK 100/07, „Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Cywilna” 2008, nr 2, poz. 37.

wskutek wniesienia odwołania od orzeczenia kończącego postępowanie dyscyplinarne w ramach struktur Polskiego Związku Łowieckiego stanowi kontynuację procesu dyscyplinarnego. Jego przedmiotem jest kwestia odpowiedzialności o charakterze dolegliwościowym w oparciu o normy sankcjonowane, których naruszenie rodzi stan bezprawności. Represyjny charakter tej odpowiedzialności przemawia za tym, żeby sądowa kontrola odwoławcza była nie tylko prowadzona w oparciu o te same reguły, na których opierało się dyscyplinarne postępowanie wewnątrzorganizacyjne, do którego w sprawach nieuregulowanych stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego, ale przede wszystkim aby stosowana była ta procedura, która zapewnia pod sąd-nemu najdalej idące gwarancje procesowe.

Należy w tym miejscu odnotować, że w orzecznictwie konstytucyjnym utrwalony pozostaje pogląd, że konstytucyjne pojęcie odpowiedzialności karnej ma znaczenie szersze od tego, jakie przyjmuje Kodeks karny. Ustawowe znaczenie pojęcia „odpowiedzialność karna” nie może rzutować na treść tego samego pojęcia użytego w Konstytucji, gdyż odpowiedzialność karna na poziomie konstytucyjnym ma znaczenie autonomiczne, niezależne od treści przypisywanych mu w ustawodawstwie zwykłym⁹, i nie może być określana poprzez odwołanie się do takich regulacji, gdyż niweczyłoby to standardy gwarancyjne przewidziane w ustawie zasadniczej. Z tego względu należy przyjąć, że zakres stosowania art. 42 Konstytucji obejmuje nie tylko odpowiedzialność karną w ścisłym tego słowa znaczeniu, a więc odpowiedzialność za przestępstwa, ale również inne formy odpowiedzialności prawnej związane z wymierzaniem kar wobec jednostki¹⁰, przy czym kluczowe znaczenie dla zaklasyfikowania danego rodzaju odpowiedzialności ma nie tyle jednoznaczne „nazwanie” postępowania, z którym mamy do czynienia na gruncie danej ustawy, ile stwierdzenie, czy wobec charakteru zawartych w niej norm prawnych istnieje konieczność zastosowania w ramach tego postępowania gwarancji konstytucyjnych dotyczących odpowiedzialności karnej¹¹.

Choć w literaturze można znaleźć różne propozycje zaklasyfikowania odpowiedzialności dyscyplinarnej, to jednak najbardziej trafny wydaje się pogląd, zgodnie z którym odpowiedzialność ta, z uwagi na represyjny charakter sankcji, jest częścią odpowiedzialności karnej w znaczeniu szerokim¹² bądź jest rodzajem odpowiedzialności zbliżonym do odpowiedzialności karnej¹³. Dodatkowo

⁹ B. Namysłowska-Gabrysiak, *Odpowiedzialność „karna” zbiorowych podmiotów medycznych – aspekty porównawcze*, „Prawo i Medycyna” 2004, nr 2, s. 88 wraz z podanymi tam przypisami.

¹⁰ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 lipca 2003 r., sygn. P. 10/2002, „Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego Zbiór Urzędowy” 2003, nr 6A, poz. 62.

¹¹ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 listopada 2004 r., K 18/2003, „Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego Zbiór Urzędowy” 2004, nr 10A, poz. 103.

¹² Zob. J. Makarewicz, *Prawo karne. Wykład porównawczy z uwzględnieniem prawa obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej*, Lwów–Warszawa 1924, s. 3–4; M. Cieślak, *Polskie prawo karne. Zarys systemowego ujęcia*, Warszawa 1994, s. 23; A. Światłowski, *Jedna czy wiele procedur karnych. Z zagadnień wewnętrznego zróżnicowania form postępowania rozpoznawczego*, Sopot 2008, s. 13 i n.

¹³ A. Bojańczyk, *Z problematyki relacji między odpowiedzialnością dyscyplinarną i karną (na przykładzie odpowiedzialności dyscyplinarnej zawodów prawniczych)*, „Państwo i Prawo” 2004, nr 9.

wo o powiązaniu tego rodzaju odpowiedzialności z odpowiedzialnością karną świadczą: domniemanie niewinności w toku postępowania, stwierdzenie winy jako *conditio sine qua non* odpowiedzialności (*arg. ex definitione* „przewinienie”) oraz zasadniczo odwetowa funkcja kary¹⁴. Należy przy tym odnotować, że w świetle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego ustawowe znaczenie pojęcia „odpowiedzialność karna” nie może rzutować na treść tego samego pojęcia użytego w Konstytucji¹⁵. W szczególności nie może być ustalane poprzez odwołanie się do obowiązującego ustawodawstwa, w przeciwnym wypadku analizowany przepis utraciłby swoje znaczenie gwarancyjne. Z tego względu należy przyjąć, że zakres stosowania art. 42 Konstytucji obejmuje nie tylko odpowiedzialność karną w ścisłym tego słowa znaczeniu, a więc odpowiedzialność za przestępstwa, ale również inne formy odpowiedzialności prawnej związane z wymierzaniem kar wobec jednostki¹⁶.

Dymorfizm omawianych stosunków prawnych powoduje, że na podstawie art. 33 ust. 6 Prawa łowieckiego rozpoznawane są sprawy o diametralnie różnym charakterze, a więc zarówno odwołania od rozstrzygnięć wydanych w sprawach dyscyplinarnych, jak i odwołania wniesione w sprawach utraty członkostwa w kole łowieckim, nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim. Treść wspomnianego przepisu pozostaje jednak irrelevantna dla określenia procedury, na podstawie której mają być rozpoznawane wspomniane środki odwoławcze. Decydujące znaczenie ma bowiem w takim przypadku przedmiot konkretnego postępowania, którym, w zależności od sytuacji, będzie odpowiedzialność o charakterze karnym *sensu largissimo* bądź kwestia należąca do kategorii spraw cywilnych.

W tym kontekście zgodzić się należy z Sądem Najwyższym, który postanowieniem z dnia 30 marca 2016 r., sygn. I KZP 22/15¹⁷, odmawiając podjęcia uchwały mającej udzielić odpowiedzi na pytanie prawne o to, jakie przepisy postępowania (cywilne, karne) winien stosować sąd okręgowy, rozpoznając w trybie art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 1226 z późn. zm.) „odwołanie” w sprawie utraty członkostwa w kole łowieckim, nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim oraz od orzeczeń i postanowień kończących postępowanie dyscyplinarne, położył akcent na okoliczność, że problemowy przepis dotyczy stosunków prawnych o odmiennych charakterach. Na tej podstawie trafnie przyjęto, że skoro sprawa nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim (gdy nie nastąpiło to na podstawie orzeczenia sądu dyscyplinarnego) jest

¹⁴ Zob. Z. Leoński, *Odpowiedzialność karna urzędników państwowych (administracji rządowej) i pracowników samorządowych w Polsce a arbitralność orzecznictwa*, [w:] red. E. Ura, *Jednostka, prawo, administracja – nowy wymiar*, Rzeszów 2004, s. 271.

¹⁵ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 listopada 2003 r., SK 22/2002, „Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego Zbiór Urzędowy” 2003, nr 9A, poz. 97.

¹⁶ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 lipca 2003 r., P. 10/2002, „Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego Zbiór Urzędowy” 2003, nr 6A, poz. 62.

¹⁷ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2016 r., KZP 22/15, „Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Wojskowa” 2016, nr 6, poz. 35.

sprawą tego samego rodzaju co sprawa utraty członkostwa w kole łowieckim, tj. sprawą o cechach sprawy cywilnej, to procedowanie sądu w tych sprawach powinno być oparte na przepisach Kodeksu postępowania cywilnego. Inaczej będzie w razie rozpoznawania odwołania od orzeczenia lub postanowienia dyscyplinarnego sądu łowieckiego, które jest kontynuacją postępowania dyscyplinarnego. Ponieważ odpowiedzialność dyscyplinarna ma charakter represyjny i wykazuje podobieństwo do postępowania karnego, to wszelkie racje przemawiają za tym, by postępowania, w ramach których orzeka się o tej odpowiedzialności i wymierza określone, nieraz bardzo dolegliwe kary, były poddane sądowej kontroli odwoławczej, oraz za tym, by kontrola ta była prowadzona przy zastosowaniu procedury określonej przepisami Kodeksu postępowania karnego zapewniającej obwinionemu najdalej idące gwarancje procesowe¹⁸.

Powyższa dyferencjacja, która w świetle zasady racjonalności prawodawcy musi być traktowana jako świadomy zabieg legislacyjny, stawia jednak pod znakiem zapytania dalsze, zawarte w przywołanym wyżej postanowieniu, spostrzeżenia Sądu Najwyższego, który, opowiadając się za synonimicznym znaczeniem pojęć „kasacja” i „skarga kasacyjna”, wywiódł wniosek, że ograniczenie w zakresie możliwości wniesienia nadzwyczajnego środka odwoławczego od orzeczenia wydanego przez sąd okręgowy w wyniku odwołania w trybie art. 33 ust 6 Prawa łowieckiego dotyczy zarówno postępowań prowadzonych w oparciu o Kodeks postępowania karnego, jak i spraw cywilnych, za czym mają przemawiać m.in. zasady techniki prawodawczej, nakazujące redagować przepisy ustawy „zwięźle i syntetycznie, unikając nadmiernej szczegółowości”. Tymczasem, skoro w ramach realizacji powyższego przepisu zastosowanie znajdują dwie odmienne procedury, a zgodnie z brzmieniem zdania drugiego – ograniczenie w zakresie możliwości wniesienia nadzwyczajnego dotyczy wyłącznie kasacji, która jest środkiem nadzwyczajnym znanym przepisom prawa karnego procesowego, należy uznać, że nie wyklucza to dopuszczalności zaskarżenia skargą kasacyjną wyroku wydanego w tych sprawach przewidzianych w dyspozycji art. 33 ust. 6 Prawa łowieckiego, do których rozpoznania mają zastosowanie przepisy procedury cywilnej.

Zaznaczyć należy, że ustanowienie w omawianym przepisie odwołania jako *quasi*- środka zaskarżenia (odwoławczego) od decyzji organów korporacyjnych nie stoi w sprzeczności z konstytucyjną zasadą dwuinstancyjności, odnoszącą się do postępowania sądowego „od początku do końca”¹⁹. Pogląd o braku konieczności zapewnienia dwuinstancyjności postępowań poddanych na ostatnim etapie kontroli sądowej zrodził się podczas próby określenia zakresu dopuszczalnych ograniczeń zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego²⁰.

¹⁸ Zob. M. Kościelniak-Marszał, *Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2016 r.*, *KZP 22/15*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2016, nr 6, s. 143.

¹⁹ Zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2017 r., IV CZ 102/16, *Legalis*.

²⁰ Zob. wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 8 grudnia 1998 r., K 41/97, „Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego Zbiór Urzędowy” 1998, nr 7, poz. 117 oraz z dnia 13 lipca 2004 r., P 20/03, „Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego – Seria A” 2004, nr 7, poz. 64; także wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 12 kwietnia 2006 r., III PO 1/06, „Orzecznictwo Sądu Najwyższego –

„Przepełnienie” postępowania, które tylko we fragmencie powierzono kognicji sądu, musi być odczytywane jako uprawnienie, a nie obowiązek, dla ustawodawcy do rezygnacji z dwuinstancyjności. Nie ma natomiast przeszkód, aby ustanowić dwu- lub więcej instancyjne postępowanie sądowe również w tych sytuacjach, w których sąd działa jako organ kontrolujący inne niż pochodzące od sądu akty dotyczące ochrony obywatela przed arbitralnością działania władzy.

W tym kontekście trzeba zwrócić uwagę, że o ile przebieg postępowania dyscyplinarnego w PZŁ i materialnoprawne podstawy takiej odpowiedzialności znajdują, chociażby częściowo, swoje źródło w przepisach prawa powszechnie obowiązującego, zapewniając zainteresowanym pewien standard ochronny, o tyle w przypadku pozostałych postępowań wewnątrzorganizacyjnych, o których mowa w art. 33 ust. 6 Prawa łowieckiego, podobne gwarancje właściwie nie występują. Ustawa nie określa bowiem ani zasad, ani podstaw usunięcia z PZŁ lub koła łowieckiego, co powoduje, że cała procedura w tego rodzaju sprawach opiera się wyłącznie na mało precyzyjnej regulacji wewnętrznej PZŁ. W efekcie sąd powszechny, oceniając sytuację prawną i faktyczną zainteresowanego, nie dysponuje ścisłym wzorcem kontrolnym, który dostarczałby wskazówek co do tego, pod jakim kątem należy badać wniesione odwołanie. Tak szerokie, a zarazem stosunkowo labilne zakreszenie zadań postawionych przez sądem powszechnym rozpoznającym odwołanie w sprawie z zakresu członkostwa dla zapewnienia jednolitości orzecznictwa, tym bardziej przemawia za objęciem tego rodzaju spraw wieloetapową kontrolą sądową, zwłaszcza, że w tle pozostaje nie tylko przynależność do osoby prawnej typu korporacyjnego, ale również zagwarantowanie jej możliwości korzystania z posiadanych uprawnień łowieckich o charakterze państwowym oraz realizacja łowiectwa, które zgodnie z deklaracją zawartą w art. 1 ustawy Prawo łowieckie stanowi element ochrony środowiska przyrodniczego.

Bibliografia

Akty prawne:

Ustawa z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 1226 z późn. zm. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o zmianie ustawy – Prawo łowieckie, Dz.U. z 2014 r., poz. 228.

Orzecznictwo:

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 grudnia 1998 r., K 41/97, „Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego Zbiór Urzędowy” 1998, nr 7, poz. 117.
Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 lipca 2003 r., P 10/2002, „Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego Zbiór Urzędowy” 2003, nr 6A, poz. 62.
Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 listopada 2003 r., SK 22/2002, „Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego Zbiór Urzędowy” 2003, nr 9A, poz. 97.
Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 lipca 2004 r., P 20/03, „Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego – Seria A” 2004, nr 7, poz. 64.

Izba Pracy” 2007, nr 9–10, poz. 147 i z dnia 22 listopada 2013 r., III KRS 214/13, „Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Pracy” 2014, nr 10, poz. 153.

- Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 listopada 2004 r., K 18/2003, „Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego Zbiór Urzędowy” 2004, nr 10A, poz. 103.
- Uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 2005 r., III CZP 75/04, „Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Cywilna” 2005, nr 11, poz. 188.
- Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2006 r., III PO 1/06, „Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Pracy” 2007, nr 9–10, poz. 147.
- Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2007 r., II CSK 100/07, „Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Cywilna” 2008, nr 2, poz. 37.
- Uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 listopada 2012 r., K 21/11, Dz.U. z 2012 r., poz. 1281.
- Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013 r., III KRS 214/13, „Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Pracy” 2014, nr 10, poz. 153.
- Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2016 r., KZP 22/15, „Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Wojskowa” 2016, nr 6, poz. 35.
- Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2017 r., IV CZ 102/16, Legalis.

Opracowania:

- Bojańczyk A., *Z problematyki relacji między odpowiedzialnością dyscyplinarną i karną (na przykładzie odpowiedzialności dyscyplinarnej zawodów prawniczych)*, „Państwo i Prawo” 2004, nr 9.
- Brol J., *Prawo o stowarzyszeniach z komentarzem oraz przepisami wykonawczymi i związkowymi*, Zielona Góra 1994.
- Cieślak M., *Polskie prawo karne. Zarys systemowego ujęcia*, Warszawa 1994.
- Izdebski H., *Fundacje i stowarzyszenia*, Warszawa 1998.
- Kidyba A., *Prawo handlowe*, Warszawa 2001.
- Kidyba A., *Ustawa o fundacjach. Prawo o stowarzyszeniach*, Warszawa 1997.
- Kościelniak-Marszał M., *Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2016 r., KZP 22/15*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2016, nr 6.
- Leoński Z., *Odpowiedzialność karna urzędników państwowych (administracji rządowej) i pracowników samorządowych w Polsce a arbitralność orzecznictwa*, [w:] red. E. Ura, *Jednostka, prawo, administracja – nowy wymiar*, Rzeszów 2004.
- Makarewicz J., *Prawo karne. Wykład porównawczy z uwzględnieniem prawa obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej*, Lwów–Warszawa 1924.
- Müller T., Zwolak Z., *Prawo łowieckie z komentarzem oraz przepisami wykonawczymi i związkowymi*, Warszawa 2008.
- Namysłowska-Gabrysiak B., *Odpowiedzialność „karna” zbiorowych podmiotów medycznych – aspekty porównawcze*, „Prawo i Medycyna” 2004, nr 2.
- Radecki W., *Prawo łowieckie. Komentarz*, Warszawa 2010.
- Radziejewicz P., *W sprawie zgodności przepisów ustawy Prawo łowieckie z Konstytucją. Opinia prawna*, „Zeszyty Prawnicze BSiE” 2004, nr 4.
- Sarnecki P., *Prawo o stowarzyszeniach. Komentarz*, Warszawa 2007.
- Skocka J., Szczepański J., *Prawo łowieckie. Komentarz*, Warszawa 1998.
- Suski P., *Stowarzyszenia w prawie polskim*, Warszawa 2002.
- Światłowski A., *Jedna czy wiele procedur karnych. Z zagadnień wewnętrznego zróżnicowania form postępowania rozpoznawczego*, Sopot 2008.

WHAT KIND OF PROCEDURAL RULES SHOULD BE USED IN THE PROCEEDINGS BASED ON ARTICLE 33 SEC. 6 OF HUNTING LAW

Abstract: Under art. 33 it. 6 of Hunting law cases of different nature are heard before a regional court. It is the subject matter of specific proceedings that is decisive in determining which procedural regulations will apply as the above provision refers to different legal relations. The first one refers to the membership in the Polish Hunting Association, which is granted in a way that allows us to recognize it as a civil law occurrence, and therefore the request before a common

court for the protection of the membership may be considered a civil action. The second one is related to disciplinary liability which due to repressive nature of sanctions falls within penal liability in its broad sense. In this case, the proceedings before a common court exercised as a result of making an appeal against the decision ending disciplinary proceedings within the structures of the Polish Hunting Association constitute continuation of the disciplinary procedure. The nature of this liability calls for the court appeal control to be conducted on the basis of the same rules pertaining to the law of criminal procedure, on which disciplinary proceedings within the organization were based, and for the procedure ensuring the defendant as far-reaching proceedings security as possible to be applied.

Key words: HUNTING LAW, POLISH HUNTING ASSOCIATION, DISCIPLINARY LIABILITY